

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.567.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5457 z dnia 18 października 2024 r. Pani Posłanki Doroty Marek wraz z grupą posłów w sprawie zapobiegania wyzbywania się majątku przez osoby ubiegające się o miejsce w domu pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższą odpowiedź.

Zasady odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283). Zgodnie z art. 61 ust. 1 i 2 tej ustawy obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są kolejności:

- mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą, na poniższych zasadach:

- mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi, zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
  - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium;
  - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

Na podstawie art. 61 ust. 2a opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą również wносить osoby niewymienione w ust. 2.

W pierwszej kolejności opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej ponosi więc mieszkaniec. Gmina wnosi opłatę zastępczą za pobyt mieszkańca skierowanego do domu pomocy społecznej na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy dopiero w przypadku niewywiązywania się z tego obowiązku osób, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a. W sytuacji uchylania się od wnoszenia opłat przez osoby do tego zobowiązane, gmina, która zastępczo poniosła

wydatki, może egzekwować ich zwrot w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Odnosząc się do postulatu wprowadzenia do ustawy o pomocy społecznej nowych instrumentów prawnych, dających możliwość ograniczenia dysponowania majątkiem przez osoby ubiegające się o miejsce w domu pomocy społecznej, należy wskazać, że takie rozwiązanie budzi poważne wątpliwości w zakresie zgodności z Konstytucją RP (zasada ochrony własności wyrażona w art. 21 i art. 64 Konstytucji) oraz byłoby poważną ingerencją w prawo właściciela do swobodnego dysponowania rzeczą (art. 140 kodeksu cywilnego).

Krąg osób zobowiązanych do odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej określa cytowany powyżej art. 61 ustawy o pomocy społecznej. Osoby obdarowane niekoniecznie muszą należeć do tego kręgu. Ustawa o pomocy społecznej nie nakłada w sposób automatyczny obowiązku odpłatności na osoby obdarowane. Odpłatność mogą one ponosić na podstawie art. 61 ust. 2a.

Należy jednakże podkreślić, że krąg osób zobowiązanych do odpłatności za pobyt pensjonariusza w domu pomocy społecznej, jest w obecnym stanie prawnym szeroki. Oprócz samego mieszkańca obejmuje również małżonka, a także zstępnych i wstępnych różnego stopnia. Oznacza to, że w kręgu osób zobowiązanych do odpłatności są zarówno dzieci czy też rodzice, ale też krewni dalszego stopnia tj. wnuki czy dziadkowie. Ustawa daje narzędzia do ustalania odpłatności nawet w przypadku braku zgody na podpisanie umowy lub odmowy przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego. Ustawa o pomocy społecznej nie wyklucza również tego, aby odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej świadczyły osoby inne niż wymienione w art. 61 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, co wynika wprost z ww. art. 62 ust. 2a. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, art. 103 ust. 2 stosuje się odpowiednio, tj. wysokość odpłatności ustalana jest na podstawie umowy zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej.

Jednocześnie wskazuję, że odpłatność mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej jest określana na podstawie jego dochodu, ustalonego zgodnie z art. 8 ust. 3 i 4 ustawy o pomocy społecznej. Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie dają możliwości ustalenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej z majątku mieszkańca. Jak wyżej wskazano, takie rozwiązania budzą wątpliwości w zakresie zgodności z zasadą ochrony własności. Ponadto, osoba skierowana do domu pomocy społecznej nie musi przebywać w nim do końca swojego życia. Pozbawiając ją nawet części majątku, pomoc społeczna mogłaby doprowadzić do utraty możliwości rezygnacji z pobytu w domu pomocy społecznej i powrotu osoby do środowiska, w którym zamieszkiwała wcześniej.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prace rozpoczął Zespół ds. Reformy Systemu Pomocy Społecznej, którego zadaniem jest weryfikacja dostępności świadczeń i usług społecznych, analiza sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, ocena funkcjonowania instytucji całodobowych oraz ich finansowania. Zadaniem zespołu będzie również opracowanie propozycji zmian prawnych oraz innych rekomendacji. Celem planowanej reformy jest doprowadzenie do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności działań pomocowych.

Ponadto informuję, że w ramach reformy A4.6 „Zwiększenie udziału niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój systemu opieki długoterminowej”, ujętej w Krajowym Planie

Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) planowana jest reforma systemu opieki długoterminowej w Polsce, za którą odpowiedzialne są resort kierowany przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Zdrowia, przy koordynacyjnym wsparciu Ministra do spraw Polityki Senioralnej.

Podstawę do dalszej realizacji reformy stanowią rekomendacje zawarte w raporcie z przeglądu systemu opieki długoterminowej w Polsce. Rekomendacje wyznaczają kierunek dalszych działań, w tym mających na celu koordynację świadczeń opieki zdrowotnej i usług pomocy społecznej. Ponadto, w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw systemowych rozwiązań związanych z opieką nad osobami starszymi, działającego pod przewodnictwem Ministra do spraw Polityki Senioralnej, powołano Grupę do spraw opieki długoterminowej, która również pracuje nad rozwiązaniami w danym obszarze, koordynując działania poszczególnych resortów podejmowane w zakresie reformy opieki długoterminowej.

W pracach powyższych zespołów postulowane w interpelacji rozwiązania zostaną przedyskutowane.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/